

POBL VREIZH

NIV. 93
HERE 1977

KOMANANTOÙ

boutin : 20 L
skoaz : 30 L
pe ouzhpenn
KRP ROAZON
2746-79
CCP RENNES

2^L

Sentet o deus. Bez' e oar ar Vretoned bezañ sentus. Mad e oa gouzoud galleg. Med pas diwar goust ar brezhoneg !

Ha setu emañ oc'h adstagañ assambles an daou damm eus ar chadenn. E Lambaol-Witalmese abaoe fin mis Mae, e Kemper abaoe digor

ar skolioù e mis Gwengolo, ez eus diw skol-vabigoù o vont en-dro e brezhoneg penn-da-benn. A-drugarez d'ar gevredigezh DIWAN, bet savet gant un dornadig paotred ha merc'hed kaloneg. N'int ket aet gant un hent peurgompet. Ar pezh labour boulc'het

gante ne vo ket unan didorr...

Harpet eo hag e vo DIWAN gant an UDB. C'hwi iwe, lennerien ger, kassit ho kwenneien da z/DIWAN. R. L'HOSTIS, 29262 Lambaol-Witalmese.

Torret e oa ar chadenn : paouezet o doa Bretoned Vreizh-Isel da zeskiñ yezh o c'hawell hag o bro d'o bugale ha d'o bugale vihan. Ar paour-kaezh brezhoneg e oa ar vezh ruz stag outañ : komz brezhoneg a oa, ewid ar Vretoned, kement ha chom war-lerc'h, bezañ dispriset evel ma vese dispriset ar beisant, ar vartoloded, ar re baour... Ouzhpenn-se, trawalc'h e oa bezañ paour, heb kaoud ouzhpenn mezhañ ar brezhoneg da heul ar baourentez...

Forzh penaos, ar re binwidig, ar re e karg, ar pennoù bras, ar juloded a oa aet war ar galleg bras pell a oa. Gant ar re-se da gentañ eo bet stlapet ar brezhoneg d'ar blo-toù. Ar re baour n'o deus graet nemed mont da heul. Ar re binwidig eo ar re o deus trañsset...

Bez' e oa ar skol iwe. Oc'h ober ur bresel didruez d'ar brezhoneg. Braw eo bezañ a-du gant ul laikelezh wirion. Med homañ e teue d'he heul kemenn tãer n'oun dare pessor prefed, isprefed pe enseller an Deskadurezh, o komz didro da skolaerien Vreizh-Isel : « *N'oubliez pas que vous êtes avant tout en place pour remplacer le langage breton par le français...* »

Ar re gozh hag ar re vihan o komz brezhoneg en-dro e Lambaol-Witalmese : adstaget eo eno an daou damm eus ar chadenn...

E-MENN EMA EUROP

AR POBLOÙ ?

Desket a zo bet dimp penaos ema bet rekis kaoud kalz amzer ewid sevel ar Frañs... Mes, dre chañs, beb hanter-c'hant vlé pe nebeutoc'h, e tae ur roue mad, ur roue fur, ur roue kaloneg, ha neuse, en ur ober bresel pe en ur gass ar-raog e bolitik dre an diplomatiezh, tamm-ha-tamm ema bet kempennet ar Frañs él m'ema bremañ, braw da weled ar ur gartenn ged he c'hwec'h korn, he « harzoù naturel », he stumm kempoueset...

Élreson, ne vez ket lâret dimp ema dre an nerzh, dre ar gwall-nerzh lies-sañ, en he deus ar Frañs « staget » doc'hti an tammoù a vanke dehi ewid boud fiskal ha peurachu. Gwashoc'h c'hoazh, ne vez ket lâret dimp penaos ema ar Frañs ur Stad meur a bobl enni. Ha neozh, un den él **Sanguinetti** (pas an amiral, med an heni 'rall, a zigor e veg ken lies), en deus bet lâret penaos n'eo ket ar Frañs un dra naturel. Ha mar ne vez ket taolet ewezh, e klasko peb « rannvro » tapoud ar muiañ a frankisoù. Ha setu ema lakaet diaes, é weled ar « rannvroioù » é fichal muioc'h-mui...

N'eus ket ur bobl namaedkén e-barzh ar Frañs, ha gouied mad a ra ar c'hozh **Sanguinetti** kement-mañ ; ewidomp-ni amañ e Breizh eh eus ahanomp ur bobl, pobl Vreizh, pobl ar Vretoned, n'he deus netra da weled ged pobl ar C'hallaoued a gaver ar hed un 200 pe 300 kilometr bennag tro ha tro da Baris. Frañsision omp marse, dre ma 'h omp e-diabarzh ar Frañs, med Gallaoued n'omp ket ; boud zo ahanomp ur bobl arall, dishañval, hag an droed he deus peb unan a bobloù ar bed d'en em ren hec'h unan.

Ne vern penaos, daet eo kudenn pobloù an Europ da vout ur gudenn ma vez komzet anehi bemdez, pe dost. Ya, dre an Europ a-bezh, an tele, eh eus bet

Barcelona, d'an 11/9/77 : Katalanis é tiskouezñ o joa hag o lewenez, pa 'n deus ar gouarnamant roet hec'h emrenerezh da Gatalunya...

komzet ag ar C'hatalogn. Eno, eh eus iwe ur bobl, ar bobl kataluniad, bet staget doc'h Spagn, med n'eo ket bet lonket ar bobl-se ged ar Spagn, pell alesse. Soñjet : 300 000 a dud é vanifestiñ e Barcelona, kêrbenn Katalunya, ewid diskouezñ o joa, pa 'zo bet komzet a roiñ he frankis hag hec'h emrenerezh d'o bro. Bannieloù ar vro é strakal, tud é huchal, skritelloù skrivet e yezh ar vro (8 milion a dud zo é komz katalaneg) : ya, ema Katalunya prest da gaoud he frankis en-dro, ha n'eus ket daou vlé c'hoazh ema marw Franco, na venne ket, eñv naket « gober tammoù ag ar Spagn ». Na petra soñj Katalanis ar Roussillon a gement-se ?

Er vro Vask ema ur sort. E peb lec'h ema ur sort. **Carter** e hunan, presidant unan a vrasañ ha galloudusañ Stadoù

ar bed, ma kren an URSS hag ar Chin diragzi, **Carter** en deus kenniget ur plan ewid Iwerzhon an Hanternos...

Ewid Korsika, ne oui ket kén pennoù bras ar Frañs petra ober ewid lakaad an trous da baoues du-hont. **Le Pensec**, kannad PS Penn-ar-Bed, en deus gwraet lies ar veaj ewid moned du-se : kenniget en deus ur « statud ispisial » ewid ar C'hors. Mad tre. Drol eo ur sort n'en deus ket kenniget unan ewid e vro, Breizh ! Paotred MRG ar C'hors zo anehe tud a-du krenn ged emrenerezh an enesenn, bremañ, a-benn. Nann, n'eo ket possubl kuzhad ar c'hudennoù.

Kasetennerion an Alamagn, re ar Suiss, re ar broioù skandinav a za dre beb diw wezh d'ober reportajoù amañ e Breizh. Kalz gwelloc'h e welont an traoù ewid pennoù dall Paris...

Lod a lâr penaos eh omp arlerc'h, eh omp é klask adsevel ar proviñsoù, eh omp tud ag ar Grennamzer, pe ag an 19ed kantved a-wael. Nann, n'eo ket gwir. Ar stourm a renomp hon kasso beteg an 21ed kantved, med er lodenn diwezañ-mañ ag an 20ed kantved ema kroget da vad. An droed da gement bobl a zo ar an douar d'en em ren él ma kar ! Med galloudus, kreñv, didruez eo eneberion hon pobloù : e penn ar Franñs eh eus kapitalisted hag imperia-listed hag a vern derc'hel d'hon gwas-kiñ. Red e vo, red ema dimp boud dis-pont ha kaloneg ewid boud diac'hub. An droed hon eus da vout libr, mes ne vo ket ràet an droed-se dimp heb ter-mal : red e vo dimp diskouezñ eh eus ahanomp. Mes ne vimp ket hon unan : e-barzh ar stourm a renomp, e kerzhomp dorn-ha-dorn ged oll ar pobloù gwasket.

Komanantit da b'Pobl Vreizh

Ar gelaouenn bolitikel nemeti e brezhoneg penn-da-benn
B.P. 304 - 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez
Chomlec'h.....

A gass e gomanant :	Amañ an arc'hant
Boutin : 20 L (1)	dre chekenn-bost (1)
Skoaz : 30 L pe ouzhpenn (1)	dre vandat-lizher (1)
Estrenvro : 30 L (1)	dre chekenn-vank (1)
	CCP RENNES 2746-79

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Paperenn ewid goulenn mont e-barzh UDB

Hanw hag hanw-badez
Chomlec'h.....

Goulenn a ran moned e-barzh
Unvaniezh Demokratel Breizh

D'an (d'ar).....	19.....
	Da gass en-dro
	(troc'het pe adskrivet) da
Sin :	UDB B.P. 304
	29273 BREST CEDEX

Komanantit da Le Peuple Breton

E galleg penn-da-benn
B.P. 304 - 29273 BREST CEDEX

Hanw hag hanw-badez
Chomlec'h.....

A gass e gomanant	Amañ an arc'hant
Boutin : 30 L (1)	dre chekenn-bost (1)
Skoaz : 50 L (1)	dre vandat-lizher (1)
Estrenvro : 40 L (1)	dre chekenn-vank (1)
	CCP RENNES 2365-76

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

HARPIT POBL VREIZH

KRP 2746-89 ROAZON
CCP RENNES

4* listennad

P. Kerisit, Bro-Gernew	8,00 L
R. Lucas de Peslouan, Pornichet	10,00 L
S. Schmitter, Le Chesnay (78)	10,00 L
Dishanw, Bro-Iwerzhon	100,00 L
B. Kadoret, Montgeron	100,00 L
M. Le Roux, Epinay (93)	180,00 L
P.L., Brest	30,00 L
J.J.T., Benac'h	10,00 L
Gwelst ar Fur, Douarnenes	500,00 L
Erwan Denes, Roazon	10,00 L
A. Buon, La Chapelle-Glain	80,00 L
Vakañserien en Dibenn, Plouganou	55,00 L
Bodadeg « Mein Harz », 28/8/77	5,80 L
Maréchal, Aljeri	20,00 L
J.M., St-Joachim en Brière	10,00 L
L.L.C., Benoded	10,00 L
J.G., Bures-sur-Yvette (91)	30,00 L
P.H., Plourin-Montroyles	30,00 L
Yann A., Antony (92)	30,00 L
Fañch ar Peru, Konfort-Berhed	10,00 L
Dr Ar Gall, Plougerne	30,00 L
D. Cadin, Paris	30,00 L
G.M., Naoned	30,00 L
D.S., Cergy (95)	30,00 L
Skoasell da b/Pobl Vreizh, gwerzhadegoù an hañv, Liger-Atlantel	10,00 L
	1368,80 L
Diàr ar listennadoù arall	975,90 L
En oll	2344,70 L

Gwegen-Pobl Vreizh

Lennerion da-zont Pobl Vreizh ?

Ar mis diwezañ e lârem deoc'h, lennerion ger, penaos ne oa ket bet lakaet kalz a argant genoc'h e-barzh plad ar gest ewid Pobl Vreizh : 189,50 L. Boud e oa an dud e vakañsoù, elreson. Ha bremañ emaint er gêr en-dro... Neuse, pebez lamm ar-raog : 1368,80 L ar mis-mañ ! Da lâred eo : 7 gwezh muioc'h ewid mis so ! Nag un digoll ! Nag ur c'honfort ewidomp-ni, skipailh Pobl Vreizh, doc'h ho kweled ken toemm doc'h ho kelaouenn vrezhoneg ! TRUGAREZ, TRUGAREZ VRAS DEOC'H, lennerion ha komanterion ger, A GREIS KALON !

Ya, trugarez vras d'oll ar re o deus hon sikouret ged hoc'h argant. Trugarez d'ar re o deus roet kalz, trugarez d'ar re o deus roet nebeutoc'h : roet en deus peb unan ahanoc'h herwez e voiedoù !

Gouied a rit, proferion ger, en hoc'h eus ged hoc'h argant paeet ar wezh-mañ ouzhpenn an 1/3 ag ar pezh a goust ewid moullin ha kass Pobl Vreizh, ar fotoioù ha rac'h !

Dalc'hit mad, lennerion ger ; ni a zalc'ho mad ive.

UR WEZH C'HOAZH, TRUGAREZ VRAS !

Notennoù

Meurded : grandeur, majesté ; **Malloc'htoui** : distagadur **Mallozh-Doue** gant ar Wenedourion ; **klaouestre** : paridenn ; **rentet** : dazko-ret ; **marzhus** : merveilleux, prodigieux ; **berrwel** : myope ; **Diouganer** : prophète ; **gouel** : voile ; **plouvier** : dévoreur ; **tireoul** : pétrole, e brezhoneg bras ; **begel** : nombril ; **keheder** : équateur (kv : **kehid-ha-kehid** : à égale distance) ; **kannadour** : ambassadeur.

PARK AN ARVORIK :

Petra 'vez graet gant restachoù

Ba Tregarvan, 'kichen Kastellin, e-barzh un ti-skol kozh, zo bet digoret abaoe an hañv-mañ un diskouezadeg (exposition) diwarbenn ar skol...

Ur bern traoù 'vez gwelet eno : kanetennoù, kornigelloù, ur « plumier » (ur vouest-pluennoù), fotoioù bugale war o dilhajoù peisant penn kentañ ar c'hantved-mañ. Ewid kargañ gwelloc'h ar sal, zo bet lakaet da heul fotoioù tier kozh gwechall.

Estonet on bet o weled penaos ne oa « botes » ebed, « buoc'h » ebed war wel d'an dud : bet eo bet ar « simbol » koulskoude unan deus poue-sussañ rikoù ar skol e Breizh-Isel ewid lakaad Breizh-Isel da zislonkañ o yezh.

War an tu all deus ar c'houloar (an trepas), zo bet adkempennet ur c'hlass gis gwechall ; tennet eo bet kuit an neudennoù elektrik, kement hag ober « mod kozh » muioc'h...

E penn enorabl un Enseller

Ha mont a raimp da Indianed ni ive ?

Akademiezh (Inspecteur d'Académie) eo e oa bet diwanet ar soñj dispar-se. Ma ne oar ket petra ober deus e amzer, e vefe gwelloc'h dehañ labourad war e vicher, ha soursial deus ar skolioù a ya en-dro, ha n'eo ket chom da c'hoari gant traoù kozh. Med n'ema ket e-hunan oc'h ober kemendall. Ba *Park an Arvorik* ema bet lakaet skol mod-kozh Tregarvan, ha d'ober petra eo bet lakaet en e sav *Park an Arvorik*, ma n'eo ket ewid ober deus hon bro ur muse, ma c'hell an douristed ober « a ! » ha « o ! » dirag relegoù ar Vreizh kozh interet.

Saveteet eo ti-skol Tregarvan gant ar muse enstalet e-barzh ; med traoù all tostoc'h doc'h ar vuhez 'oa moien d'ober e-barzh al lojamañchoù-se : stajoù kulturel, kolonioù-vakañsoù, devezhioù-studi ewid sikour an dud d'en em wellaad war o mi-cher, h.a.

R. Y. Merdy.

AR VEURDED

Setu hol lestr bras « France » lakaet e gwerzh, Malloc'htoui !

Klaouestre ne vo ket rentet din-na deoc'h-ur gwenneg hebkén eus ar re bet dispignet diwar va c'houst da sevel al lestr marzhus-se.

Mad ! Ober goap a rae didruez ar Jeneral de Gaulle eus ar re staget doc'h an dremenet, a lavare, staget doc'h al lamp-eoul hag al listri dre lien...

Disoñjet en doa, moarvad, bezañ faziet-ha faziet bras-diwarbenn roll an nijerezh er brezelioù... Kement ha ma 'z eo bet distrujet unan eus e levrioù (da vezañ reizhet da c'houde), a ziskoueze re anad e oa bet un tam-mig berrwel an Diouganer bras.

Ewid pezh a sell doc'h « France » (n'en deus gouel ebed, ewid gwir, hag ez eo ur plouvier bras a vazout, a direoul, da gass ar vondianned da lakaad tommheoliañ o begel doc'h heol ar c'heheder), eñv, hor Rener doujet, en doa faziet ur wech ouzhpenn ; chomet e oa un tammig warlerc'h gant e lestr-beajourien koustus (gwellañ kannadour Bro-C'hall !) d'ur mare ma plij d'an dud mont da veajiñ gant kirri-nij... dreistoll pa vez paeet, a-hend-all, ul lodenn eus pris ar veaj ganeomp-ni, preñved, na lakamp morse un troad (troad ur preñv !) en ur c'h«Concorde» bennag...

Per Ar Gall.

an	
UDB	
war FR3	
30/9/77	
19 ^e 40	

AR FALZ

kelaouenn drimisieg an Emsav diasezet gant Yann Sohier, bodet ennañ skolaerien ha kelennerien Vreizh a-du gant ur skol vreizheg ha laik gwirion

Lennit Ar Falz ! Komanantit d'Ar Falz !

(30 L ewid 6 niv.).

AR FALZ, Str. Kan-Ar-Gwez - 29245 PLOURIN-MONTRIOLES
KRP 430-20 H ROAZON

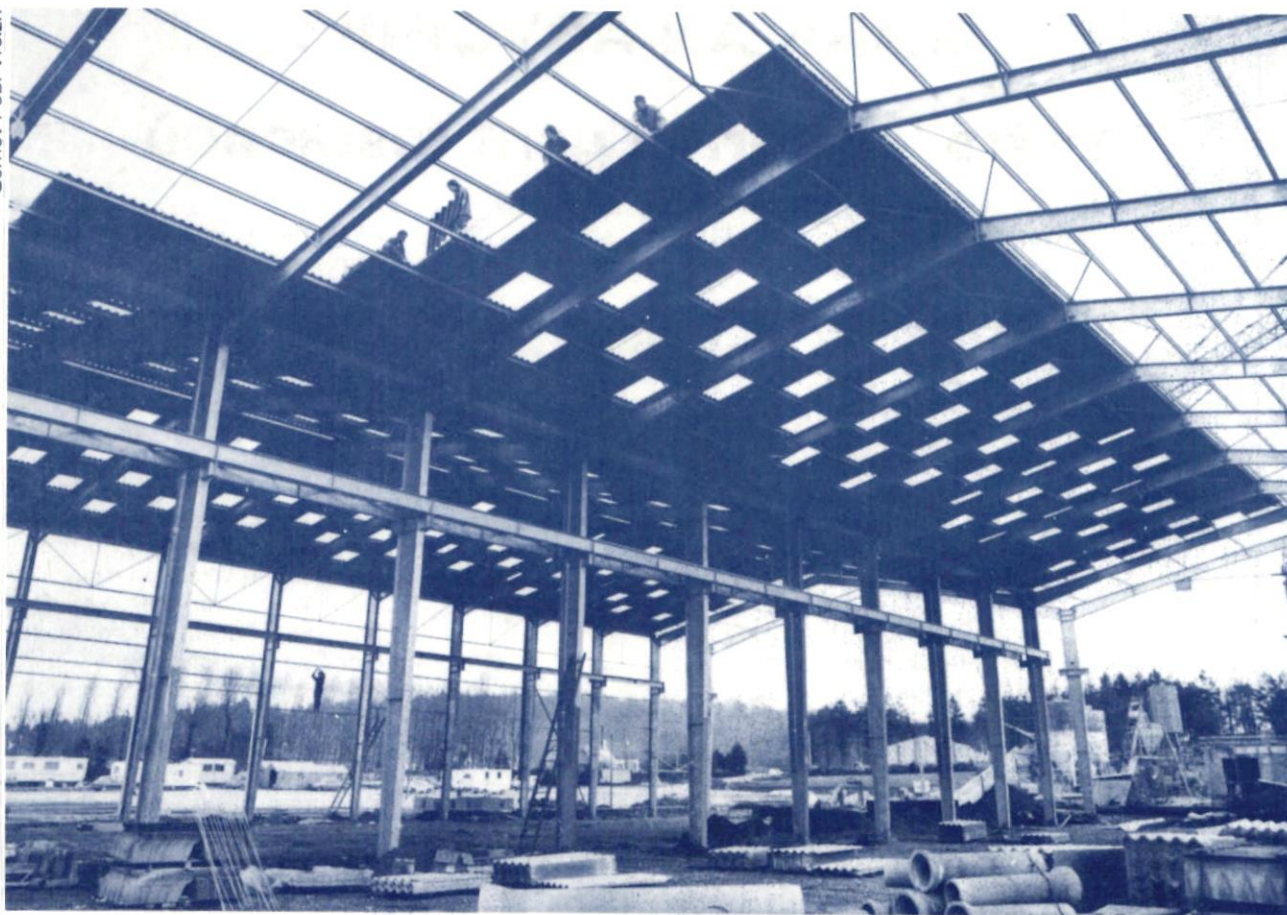
TELEVOC

ISPISSIALISET E-BARZH AN HI-FI

TELE . OTORADIO

25, RU SIAM - BREST

PELLG : 44.12.90

Un den yaouank e-kreis e vrud eo Yannig. Hag ur gwall labourer. War ar vicher « charpentier métallique » ema. A-wechoù e vez red pignad uhel, ha ne vez ket heb dañjer. Med ar batroned re vezont ket nec'het : n'eo ket int hag a vez o riskañ o buhez...

Pobl Vreizh — Ahanta, Yannig, un aksidant 't eus bet ? Petra zo c'hoarvezet ?

Yannig — Edon war ur chantier, med n'eus tamm sekurite ebed ; bez' e oa bet un aksidant dija. An heni zo chef warnomp a oa bet gloaset, med peogwir ema-eñv mad gant ar patron, en doa fellet dehañ derc'hel da labourad war ar chantier-se. Kouezet eta ar chef bihan, setu en deus roet an urzh din da bignad war ar chafod-houarn. Gloaset on bet da'm zro, ha chomet a-ispilh doc'h ar framm-houarn, 6 metrad a-us d'an douar. Torret eo bet va gar din ; kasset on bet d'an ospital. Daou zewezh goude ez on passeet dre ar chantier : an taol-mañ e oa toud ar sekuriteoù en o flass...

P.V. — Alies e c'hoarvez ak-sidañchoù sort-se ?

Y. — Chwec'h paotr gloaset zo bet en ur ober ur mis. Red eo lavared n'eus tamm sekurite ebed.

P.V. — Bez zo ur sindikad ban aîtrepris-se ?

Y. — N'eus ket, nann. Va hunan on evel sindiket.

P.V. — Ma vefe ur sindikad, respetet e vefe, a gav dit, reolennoù ar sekurite ha lakaet ar patron da respetiñ aneho ?

Y. — Eveljust ! Lakaet 'm eus organismoù al labour, re ar sekurite hag all, da glask penn ouzh ar patron.

P.V. — Ped emaoe'h o labourad en antrepri-se ?

Y. — 50 titulaer zo, d'an nebeutañ.

P.V. — Beteg da aksidant-te, m'eo bet oblijet ar patron da lakaad sekuriteoù, d'ar nebeutañ war ar chantier-se, ar pezh a zo en em gavet ganit en defe gellet c'hoarvezoud ken koulz all gant n'eus forzh peheni deus an 50-se ?

Y. — Ya, eveljust.

P.V. — Hag ar pae ? Paet mad eo an ouvrierien ?

Y. — O, n'int ket ! Paeoù treut, dister... Ouzhpenn-se ez eus kalz a labourerien estrañjour, hag ar re-mañ a vez ar fallañ paeet... Hag ez eus 70 % deus al labourerien hag a zo estrañjourien.

P.V. — Re dreut eo ar pae ewid ma yafe kalz a baotred eus dre amañ da labourad ase ?

Y. — Ya, hag ouzhpenn-se e vezont lakaet d'ober n'eus forzh pessort labour ; ne vezont ket lakaet da labourad war o spesialite, setu ez aont kuit...

P.V. — Profitañ a ra ar patron, dre ma z' eus ur mont-hadont deus an ouvrierien : ar mod-se e c'hell paeañ anehe an nebeutañ ma c'hell...

Y. — Ya, ar SMIC, ha memes iselloc'h. Da lâred eo, pa vez paeet ar Sec. Soc., e chom gant an ouvrierien nebeutoc'h 'wid ar SMIC. Pinvidig-mor eo ar patron koulskoude, chante-riou bras en deus, ur c'hapitalist bras eo...

P.V. — Hag ez eus en-dro dehañ chefoù bihan, prest da sentiñ outañ war gement 'zo ?

Y. — Ya, 'veljust. Hor chef-chantier zo ur penn brell, hag a lak ahanomp da giañ doc'h hol labour... Brein eo ar materiel. Ar skeulioù, n'eus nemed ur basenn war deir a gement a zo mad... Pa bignomp war ar chafod, ne vez ganeomp nemed an «ibil» hag ar gountell.

P.V. — Ha bremañ neuse, warlerc'h da aksidant, ha kavoud a ra dit ez eo prest da gamaraded da vont e-barzh ur sindikad ?

Y. — Ne 'm eus tamm da rempred ebed ganto kén. An deiz all ez on aet beteg an antrepri : lakaet on bet bar porzh gant ar patron. Warlerc'h an aksidant-mañ, ema o vont da ober peb tra ewid teuler ahanon er-maes.

P.V. — Kuit' dit da silañ soñjonoù fall e-barzh spered da gamaraded ?

Y. — Gwall stoket int bet. Gwelet o deus memestra e pessort mod e vezomp lakaet da labourad. Lakaet eo bet memes an arrest war ar chantier-mañ, peogwir ne felle da zen ebed kén derc'hel da labourad. Gloaset eo bet hor chef ; partiet eo. Ne vo ket kén ewid labourad, moarvad.

P.V. — Evelato !

Y. — 54 bloaz eo dija, echu gantañ bremañ. Kavoud a ra din

ez eo bet brewet dehañ eskern e arzorn ; kasi sur eo bet paket eskern ar « bassin » iwe ; e ufern en deus bet e lod iwe, a gav din. Neuse hemañ d'an nebeutañ ez eo echu gantañ. Ur « faillot » nebeutoc'h !

P.V. — Unan nebeutoc'h, ya. Nemed e vo kavet reoù all war e lerc'h. N'eo ket distrujet ar ouenn eus ar re-se c'hoazh...

Y. — Ouzhpenn-se, pa 'z on bet gloaset, o deus klasket marc'hata ganin. Kenniget o deus arc'hant din, ewid ma chomjen ganto, ewid ma chomjen heb goulenn digant Sekurite al labour dont war-dro. Ya, edont o klask va frenañ. Setu 'm eus lavaret deho : « Me ne vezan ket prenet : un den just on ; kenkoulz all e vefe c'hoarvezet kement-mañ gant unan all on ; kenkoulz all e vefe c'hoarvezet kement-mañ gant unan all »...

P.V. — A-benn ar fin ez eo da batron ur sapre penn maout !

Y. — Ya 'vad !

P.V. — Daoust hag-eñv ez eus un diferañs vras, a-benn ar fin, etre un antrepri sort gant homañ, ha ma vefe e Dakar pe e Libreville ? Daoust hag-eñv n'eus ket un dra bennag a golo-nial, hag a zo perzh boutin an oll antrepriou, o c'hoari war an di-labour, war an ezomm bras o deus an dud dre amañ da gavoud n'eus forzh pessort labour ?

Y. — Eveljust ! Ma ne res ket da labour, ale, er-maes !

P.V. — Hag al labour e vez dessidet ganto pessort e vo ?

Y. — Ya, hag e reomp eur-wezhioù ouzhpenn, na vezont ket paeet deomp.

P.V. — Ha bez ho peus un tamm loch da ziwiskañ ho tilhad, hag all ?

Y. — Ya, un tamm barakenn zo, med tamm ijien ebed enni.

P.V. — Hag, ewid ho poued, penaos e vez kont ? N'eus kantin ebed ?

Y. — N'eus netra. Red e vez deomp en em zemerdiñ, debriñ war an dachenn... Ar peb bras-sañ ahanomp ne vezont ket paeet en tu all d'ar SMIC. Me 'vez graet, peogwir e vezan e deplasmant.

P.V. — Ha kavoud a ra dit e ra da batron kement hag a c'hell ewid ampech diasezañ ur sindikad ?

ANJERIOÙ AR VICHER

EVEL FRAMMOÙ HOUARN

Y. — A ya 'vad ! Dija, abaoe ez on aet e-barzh an UDB, 'm eus klewet va fegement aneur a wech. Goap e vez graet mear, en ur lâred da skwer : « 'T eus ket bet kalz a vouezhioù e-barzh da doull kollet ! » Gouzoud a reont penaos emañ e-barzh ar CGT. Ha va hunan emañ ouzhpenn. Er gomañsamant 'm eus klasket lakaad aneho d'en em sindikañ... Chom a reont etre daou : bez' e vez ar patron ase, war o c'heñ, ataw...

P.V. — *Ne gredont ket koll o zamm-labour...*

Y. — Aet on da weled ar sindikad. N'on ket bet degemeret gwall vad gant paotr ar CGT. Lavaret en deus din : « Ne 'n em ziblassomp ket ewid unan heb-kén » — « Unan heb-kén, emezon-me, med ped zo evel don ? » Netra nemed e-barzh va antrepris e vo martese 5 pe 6 o chom o fri ganto war ar gloued goude ar vakañsoù, gant an aksidant-se.

P.V. — *Ha kavoud a ra dit e vilisañsiet ?*

Y. — O ya ! An deiz all ez on aet, hag ez on bet degemeret evel ur c'hi gantañ. Ne oan ket kountant, peogwir e chomen heb bezañ kaset da visit medissin al labour. Va hanw memes ne oa ket bet merket ewid medissinerezh al labour. Chomet e oa em antrepris kozh, e-lec'h ma oan o labourad araog... Bet on bet o weled re medissinerezh al labour : n' a-navezent ket memes hanw an antrepris m'emaon enni bremañ. Un dra bennag zo ned a ket mad en-dro !

P.V. — *Komz a raes eus an UDB bremañ. Diaesamanchoù 't eus bet abalamour m'emaont en UDB ?*

Y. — O ya, pe refleksionoù d'an nebeutañ. Gant va chef 'm bese ataw diskussionoù war ar chantier.

P.V. — *Just awalc'h ped a vouezhioù 't eus paket en eleksionoù ?*

Y. — 4,9 % deus ar mouezhioù.

P.V. — *N'eo ket re fall-oll, ewid krogñ.*

Y. — Va hunan edon iwe.

P.V. — *Penaos e weles amzer-da-zont labourerien Vreizh ?*

Y. — N'eo ket gwall gæer. Derc'hel a raer du eksploatañ ahanomp.

P.V. — *Un tamm esperañs zo memestra ? Eus pessort tu eh esperes ur chañchamant ben-nag ?*

Y. — Pa vo an UDB e penn an traoù. Pas araog.

P.V. — *Da c'hortos e vo red en em gann a-eneb d'ar batroned o fennoù maout, hag a-wechoù mont d'ar sindikadoù, pa reont o zammig aotrou...*

Y. — Dre ma oan va hunan, 'm eus lavaret deho, d'ar re ar sindikad : « Ma ne rit netra, n'eo ket an ouvrierien a zeuio d'ho kavoud aneho o hunan ! » Int-i zo d'ober o labour da gentañ. Gant lakaad afichoù, reiñ traktoù. E-kichen toull dor ar chantier e welan ez eus panoioù koad. Un afich a vez gwelet, e vez sellet doc'hti.

P.V. — *Ped ouvrier zo amañ, war dachenn Vrest, war ar vicher « charpente métallique » ?*

Y. — Peder antrepris vras zo. Un tamm braw a salarieed, sur, un 200 bennag.

P.V. — *Toud an dud-se a gemer ar memes riskoù ?*

Y. — O ya ! Nemed e-barzh an antreprisoù all ez int sindiket. Gweled a raen an deiz all, e Kerhor, ur chantier, gant kement sekurite zo. Eno ez eus bet savet bec'h dija, ha diwar ar bec'h-se, bet lakaet ar sekuriteoù.

P.V. — *N'eo nemed gant ober bec'h eo e teuer a-benn da lakaad ar batroned da sentiñ ouzh al lesennoù memes !*

Y. — Med n'eo ket un « amende » a lako ur patron da blegañ ! Pas memes ar prison.

Ewid freskaad d'e damm penn ! Pa en em gav e maes eus ar prison, n'eus netra chañchet ennañ...

P.V. — *Daoust hag-eñv eh assanto ar chef bihan 54 bloaz mont da dest a-eneb d'e batron ?*

Y. — A-eneb dehañ ne yelo ket. Pa 'z eo en em gavet ar sekurite war ar chantier, e oa hemañ eno c'hoazh. N'en deus ket fellet dehañ mont e-barzh gwetur ar bomberien. Ne felle ket dehañ bezañ soñgnet, araog ma teuje e batron war an dachenn. Setu en deus refuset mont e-barzh ar wetur. Neuse e lavaran : gwazh-a-se ewitañ ; n'en deus nemed en em zemerdiñ. Ha pa 'z eo en em gavet Sekurite al Labour war ar chantier, e oa ase ur paotr hag ur plac'h ; egile zo en em lakaet da vlejal, evel ul leue ; kaset en deus anehe da bourmen ; ne

felle ket dehañ gweled anehe hag e lavare. « Ma n'eus nemed tud evel doc'h, n'eus ket moien da labourad ».

P.V. — *Aet eo da gi bihan ar patron...*

Y. — Penn-da-benn. E labour eo. Paeet mad eo, ur pae mad en deus, neuse, mad-tre an traoù gantañ. N'eo ket evel-domp-ni.

P.V. — *Hag ez eo paeet ewid añmerdiñ ahanoc'h...*

Y. — Ya, war ar marc'had. Ha ne ra ket kalz tra an tric'hard eus an amzer. Ni eo hag a ra al labour, e-kehid ha ma vez eñv o kemer amzer vad...

Pennad-kaos bet aaset gant kellig UDB Fañch Laorañs.

GOUEL POBL VREIZH

**kanerion,
sonerion,
barzhed,
lasoù-kaniñ,
lasoù-soniñ,**

**bagadoù,
sineasted,
klouned,
margodennoù...**

C'hoant o deus ar re e karg eus ar gouelioù, troiadoù, festoù-nos, abadennoù-nos, diskouezadegoù... studiañ ho kennigadennoù, prisoù h.a. ewid 1978, diwar an diasezoù-mañ :

- 1) etre 1 ha 10 abadenn eus ur penn d'ar bloaz d'egile eus 10 da 20 abadenn (war ar pemdez ha d'ar weekendoù) en tu all da 20 abadenn
- 2) troiad en tu all da 10 dewezh.

**Skrivañ da : An heni e karg eus ar Gouelioù Broadel
UDB BP 304 29273 BREST-CEDEX**

Ti-Moullerezh « Iroise » 29219 Releg-Kerhuon

Rener ar Gelouenn : Fañch Morvannou - C.P.P.A. 50 091

1 800 Skwerenn

AL LIAMM

ar gelaouenn nemeti o roiñ, 6 gwech ar bloaz barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù a beb sort ha keleier 80 pajenn e peb niverenn - Rener : Ronan Huon
komanant : 35 L - Studierien : 25 L
Teñzorier-merour : P. Le Bihan - 16, rue des Fours-à-Chaux
ST-SERVAN 35400 ST-MALO - CCP 5349-06 PARIS

Ar boesson... Ewid ankouaad ?
Ewid boud assambles ?

Radio-UDB

E-pad 3 munutenn,
adaleg sez broadel hon
strollad, mouezh UDB
e galleg (a-lies) e brezh-
oneg (a-wechoù)

Pa vezit dinerzhet, pa vezit ankeniet, pa vezit digalonekaet,
pa vezit hoc'h unan ha pladet, pa en em sil an arvar hag an
disesper en ho tiabarzh, galwit : 16 (98) 80.18.47 hag e vo
roet deoc'h un taol-startijenn !

Er joa pe en anken : galwit : 16 (98) 80.18.47

RADIO U.D.B.

o vont en-dro etre 8^e nos ha 4^e an deiz war-lerc'h

Gernot-Pobl Vreizh

SIMINALIOÙ R. BRISACH

Greunvaen ha mein all

An Oriant : 72, Str. Mal. Foch - 64.58.80

St.-Maloù : Kreisenn Kenwerzh Bellevue - 56.60.89

Kemper : 17 ter, Str. Uhel Lokmaria - 95.26.18

Skrivit (e brezhoneg), ma vo kaset deoc'h
titouroù ewid netra

Fasi... difasi

Fazi... difazi

Pobl Vreizh niv. 92

Alies e vez red labourad fonnabl
ewid sevel ar pennadoù, ha ne vez
ket bepred amzer d'o lipad ha d'ho
feurlipad. Hag e chom fasiou.

War ar bajenn 2, da skwer, e oa
skrivet : « an heni unvan ha disran-
nados » e-lec'h : **an heni unvan ha
dirannadus**. (Un dra hag a c'hell
boud **disrannet** (pe **rannet**) zo **dis-
rannadus** (pe **rannadus**). Un dra na
c'hell ket boud **rannet** zo **diranna-
dus**).

Pajenn 4, bann 2

lenn : **ha bremañ**, e-lec'h : « A
bremañ »

ma-hunan, e-lec'h : « me-hunan »
james d'em glemm, e-lec'h : « Ag
em glemm »

Pajenn 5, bann 1

lenn : **a basse ag unan d'un all**

e-lec'h : « d'unan d'un all »

lenn : **A beñ**, e-lec'h : « ha beñ »

lenn : **a ya**, e-lec'h : « ha ya »

lenn : **Krampouezh a vese debret**
e-lec'h : « e vese »

Pajenn 7, bann 1

lenn : **dinasel**, e-lec'h : « dinazel »

bann 2

lenn : **ur c'hammed hebkén e fell
deomp bezañ** e-lec'h : « a fell
deomp »

LIZHEROÙ

Trugarez vras ha ma gwellañ
gourc'hemennou ewid **Pobl
Vreizh** stumm newez. Bremañ
ne vank nemed kreskiñ niver ar
pajennoù (kompren mad a ran
eo se kalz labour !)

Kendalc'hit gant ho stourm
war an hent ho peus digoret.

A wir galon.

M. Lescop, Plaisir (78)

Kamaraded ker,

Setu echu va c'homanant,
hag ewid derc'hel da ressew beb
mis **Pobl Vreizh** e kassan
deoc'h ur chekenn vank a
100 L, evel komanant-skoaz.

Trugarez ewid ho kelaouenn,
m'eo ur blijadur lenn anehi,
koulz ar skridoù politikel evel
ar re gulturel.

A-du penn-da-benn on gant
ho strollad, ewidon da vezañ ur
Parisian. Biskoazh n'on bet e-
barzh ur strollad politikel ben-
nag.

Koulskoude e vefen laouen
da weladenniñ ur c'hamarad
deus ho strollad.

Bewet Breizh, bewet ar bre-
zhoneg, ha bewet an tu kleiz.

Degemerit, kamaraded ker,
va gourc'hemennou sokialour.

Andrew Buon,

La Chapelle-Glain

44670 St-Julien-de-Vouvantes.

Piw a yelo d'ober ur wela-
denn d'hon lenner ken feal, ken
hegarad, ha ken brokus ?

Pobl Vreizh.

Ar chekenn-mañ a gassan
deoc'h da baeañ va adkoma-
nant da b/**Pobl Vreizh** deuet da
vezañ kalz brawoc'h ha plijus-
soc'h war-un-dro en he stumm
newez.

Va gwellañ gourc'hemennou
sossialist ha breizheg d'an oll re
a ra war-dro ar gelaouenn.

P. Honore,

Plourin-Montroules.

Kenvrois ker,

Plijadur vras 'm bez o lenn
beb mis ho kelaouenn **Pobl
Vreizh**, ha spi 'm eus 'm bo
c'hoazh ar blijadur da lenn an
niverennoù da-zont. N'eus ne-
tra da rebech d'ho kelaouenn,
sklaer eo, skrivet en ur yezh
etrerannyezhel meizus ewid an
oll Vretoned, a gav din. Dis-
kouez a ra mad kudennoù
pemdezieg Breizh hag he fobl.
Neuse ne 'm eus nemed ur ger
da lâroud : braw !

Yann-Mikael, ul lenner eus

Sant-Joachim

(kêrbenn ar « Grande-Brière »),
Bro an Naoned.

Mignoned ker,

Mersi bras deoc'h da vout
embannet ma skrid diwarbenn
an « integral federalism » (ke-
van-gevred-adelouriezh) hag ar
gouarnamant-bed. Ya, klaskit,
m' ho ped, roñf ar gomz da
lennerion b/**Pobl Vreizh**, gwel-
lañ ma c'hellot ataw, rag ar
gwir o deus iwe ar vrezhonege-
rion a vez gouest da lenn da
zeskiñ, **dres diwar boues lenn**,
gerioù an danvezioù (sujedoù)
un tammig uhelloc'h. Pobl
« yezh ar pemdez » n'eo ket
tonket (laket) dehi chom evel ur
vinores war dachenn he lavar
brezhoneg beteg ar varn ziwe-
zañ, geo ? Sofñjal se a ve tremen
heb kaoud an disterrañ doujañs
ewid ar vrezhonegerion, just
awalc'h. Rag, en eheb d'ar
pezh a lârit, me 'gav din e
tleomp klask evel ma ra Islan-
dis, da skwer, en o yezh
(200 000 anehe hebkén, evel
ma ousoc'h), lavared peb tra
iwe en hon brezhoneg pe neuse
e veritfemp boud barnet gant

Un ti-kenwerzh hebkén e GWENED

**e'id an dilhad
gis Breizh**

(kabigoù, mantilli glaw hag all,
jilettennoù martolod)

**TI AR C'HABIG
8, r. René-Rogues**

hon diskennidi hag hon gour-nision da vout sellet douzh ar brezhoneg evel douzh ur yezh iselloc'h ewid ar galleg. Hag arabad, evel ma rit en ho pen-nad-skrid, drougveskañ an traoù, en ur gefiveriañ ezom-moù **speredel** ha **sewenadurel** an 300 000 Breizhad a oar c'hoazh langach Yann Du-mañ, gant ezommoù **danvezel** hag **ekonomikel** an 3 milion a genvrois bet desket dehe gant ar skol hag ar sistem gall nom-pas boud chalet gant doare ar brezhoneg na pa ve hemañ po-bleg pe skiantel. Ewid tud ar sistem gall, **ar brezhoneg n'eus ket anezhañ**, zoken evel yezh poblek.

Mersi bras enta, c'hoazh ur wech da vout roet an tu d'ho lennerion da zeskiñ 25 ger uhel d'an nebeutañ, da lâred eo, ar re bet embannet ganeoc'h ken braw ha ken reizh-all e dibenn ma skrid.

A galon bepred.

Jil Ewan.

Gwegen-Pobl Vreizh

Ne fell ket dimp bezañ troc'het diouzh hon pobl...

N'hon eus ket termet ewid embann lizher kentañ J.E. (gw. P.V. n° 93), na hemañ kenne-beud. Ne fell ket dimp avad ta-butal re war an uhel pe an isel a rank ar brezhoneg boud. Ne vefe ket mad derc'hel dalc'h-mad da gomz eus ar brezhoneg e brezhoneg... Siwazh, n'ema ket gwall vad e stad gant ar brezhoneg : gallekaet gant ar bobl (penaos e rafe homañ mod all ?) med yac'h ganti dalc'hmad ijin ar yezh ; skarzhet dioutañ ar gerioù galleg gant lod eus lenneion Vreizh, med gwall c'hallekaet ar yezhadur, diwar goust ar skarzhidigezh-se end-eeun... Klask a raomp araog peb tra boud komprenet... N'hon eus ket diviset e chomje difiñ ar

brezhoneg da virviken ; ewid ar gerioù bras, a-wechoù e raomp gante ; chom a ra an nor war zigor ganimp. Med red eo dimp poaniañ da dizhous hon pobl er stad m'ema, hag er stad m'ema he brezhoneg ganti iwe...

Bez' zo tud o labourad ewid goveliañ gerioù newez. Mad eo. Ober a raont alies kavadennoù deus ar c'hentañ... Med ne fell ket dimp mont re brim war an hent-se, ma vez diwar goust bezañ troc'het a-grenn diouzh hon pobl.

War zigor e chom iwe an « tabut »... Petra 'soñj hon lennerion all ?

Pobl Vreizh.

Lennet 'm eus niverenn ziwe-zañ **Pobl Vreizh** : rankoud a ran respont d'ul lizher diwar-benn pris kartennoù « hanter-bris » an Hentoù-Houarn Gall : an heveleb prisoù a vez gou-lennet e Frañs a-bezh ; n'eus ket a brisoù uhelloc'h ewid ar Vretoned. Med seul vihanoc'h e vez hirder ar beajoù, bras-soc'h a-se e vez ar pris dre gilo-metr : reizh eo an dra-se, rag seul verroc'h me vez ar veaj, seul aliessoc'h e c'heller beajiñ diwar « hanter-bris » ; aessoc'h eo mont eus Brest da Lambal (168 km), da skwer, eged da Baris (622 km).

Gwir eo n'eo ket aessoc'h martese mont d'an Oriant rag, eus Brest d'an Oriant ez eo kalz hirroc'h an hent-houarn (169 km) eged an hent boutin (138 km) ; evelse n'eus ket kalz a veajourien o vont gant an tren, gwell e vez ganto mont gant o c'hirri, ha n'eus ket kalz trenioù eveljust !

Emaon o paoues tremen ur miswezh vakañsoù e Pempoull. Evelse 'm eus gelllet klewoud alamaneg, e-lec'h brezhoneg, digant va skingomzer : mad eo kement-se ewid lakaad ar Vre-toned da zeskiñ yezhoù estren, ne gav ket deoc'h ? Spi 'm eus hoc'h eus lavaret trugarez da bennoù bras ar radio !

Gant va gwellañ sonjoù ha va gwellañ hetoù ewid an dilennadur da zont : dre ma soñjan hoc'h eus ezomm bras a arc'hant gant ho stourmoù politikel da zont, e kassan deoc'h ar chekennig-mañ.

B. Kadoret, Montgeron.

Trugarez vras d'hon koman-ter ewid e lizher hag e chekennig : 100 L ur chekennig ? Ne vez « chekenn » nemed di-war 1000 L neuse ? Anaoude-gezh vad evelkent !

Pobl Vreizh.

PAOTRED DISPONT TI-OURON

E komañsamant mis Gwen-golo o deus graet lod deus la-bourerien-douar parresioù **Brieg, Elian, Landudal** hag **an Erge Vras** ur vanifestadeg vras a-eneb d'ur stankell (barrage) a vefe savet war o douaroù : diskouezet o deus da vad 800 peisant e-gis-se ne oa ket ar startijenn a vanke dehe.

Aet omp da weled daou anehe, a zo o chom e **Ti-Ouron**, lec'h ma vefe savet ar baraj : disklêriet o deus deomp penaos e oant deuet da stourm goude bezañ pedet im-pliedi an DDA da vont kuit gant o mekanikoù diouzh **Ti-Ouron**.

Souezhet e oant bet da gentañ toud o weled, un deiz, tud kaset gant an DDA, o krog plantañ peulioù hag mu-suliañ un tamm partoud, war o farkoù, tro-dro d'o c'hêrioù, heb bezañ goulnnet an aotre digant ar beisanted.

Spontet int bet da c'houde gant uhelder ha hirder ar « c'hleuz bras » a vefe savet.

A-benn ar fin en em vodañ o deus graet ar beisanted, ewid stourm unanet a-eneb youl ar c'hoñsailh jeneral, en doa diviset sevel ur baraj, ewid herzel doc'h an dour-beuz a ra ur bern droug ba karte-rioù zo deus Kemper, pa vez glaw -pil oc'h ober epad si-zhunwezhoù. Kompren mad a ra labourerien douar Bro-Ger-new ez eo red ober labourioù, da viroud ouzh micherourien Gemper a vezañ beuzet gant dour ar stêrioù a basse dre greis o c'hêr. Med en em c'houlenn a raont hag-eñv eo daw sevel ur c'hleuz, peogwir e vefe moien — herwez tud so — naetaad ha donaad ar stê-rioù, pe kleusañ kanolioù da zegemer lod deus ar dour-beuz.

Emaint a-eneb d'ar stankell, ma vefe beuzet darn eus o douaroù gant an dour anehi eveljust, med surtoud dre ma fell d'ar Pouvoirs Publics sevel ur baraj bras tre (17 metrad uhelder, 180 metrad ledan-der), ewid ober ul lenn a vefe

implijet ewid kass dour-evañ da dud Bro-Gernew, ha dreis-toll d'an douristed.

E-gis-se ne vefe ket moien d'ar beisanted labourad war an oll zouaroù a zo tro-dro da stankoù an Oded hag ar Jet...

Ne fell ket d'ar beisanted mont kuit diouzh o c'hêrioù. « Nann » o deus lâret d'ar baraj-mañ, dessidet a-eneb d'o c'hoant gant teknokrated an DDA. Goulnnet o deus di-gant tud ar c'hoñsailh jeneral penaos e oa deu't yr baraj a-eneb an dour-beuz da vezañ ur c'hleuz ken uhel ha ken hir ? Lod eus ar re a oa a-du gant ur c'hleuz bihan o deus chañ-chet penn d'ar vazh, en ur ober van da vezañ a-du krenn gant al labourerien douar. Ema **Guermeur** iwe o tont da sikour anehe !

Sklaer eo jeu hemañ ha heni sort gantañ : 6 mis araog al lejislativ n'eo ket fall ober van da harpañ ar beisanted, dre forzh lavarioù ha skridoù war ar c'hasetennoù. Padal e kompren mad tre tud Ti-Ouron penaos n'eo **Guermeur** hag e re nemed tud o klask difenn ar gouarnamant. Plijañ a ra dehe kaoud sikour digant ur bern tud, ar pezh ne vir ket outo a santoud emae e gwirionez o klask skarzhañ anehe kuit diouzh o c'horn-bro. Tamm-ha-tamm e welont sklaer ba jeu deputed evel **Guermeur** ha **Becam**. Sklaer eo roll ar re-mañ : toullañ an hent ewid ma vo degemeret gant ar Vre-toned soñjoù ar gouarnamant e-keñver amzer-da-zont o bro.

N'eus ket moien saveteiñ Breizh hag ar beisanted en ur zistruj o benveg kentañ : an douar.

Nann d'an tourism, nann d'ar baraj !

Y.A. Ar Gov.

RADIO - U.D.B.

Tél. (16.96) 80.18.47

Reykjavik, kêrbenn ha
porzh brassañ an Island.

E BRO AR SKORN : ISLAND 1977

Newez zo, e-ser ober ur veaj ewid ma micher, 'm eus bet ar chañs heb he far da dremen un nebeud deizioù en **Island**. Lâred a ran « ar chañs heb he far », rag lakaet 'm eus ma zreid en ur vro n'eo ket bet saotret, kouz lâred, gant lanw an douristed : gwir eo penaos e vefe diaes da chatal ar « C'h/Club Méditerranée » en em ober diouzh klouarded dister heol an hanternos ! Med dreistoll peogwir eo deut ar bobl islandad a-benn da gavoud diskoulmoù da gudennoù a beb sort n'hell ket ar Vretoned chom heb en em soñjal pa vezont lakaet war wel dehe.

Gant meur a dra on bet estonet bras... Bez e weler eno un troc'h bras, war dachenn ar c'hultur, etre paourentez arzoù meur zo, evel an tiersaverezh da skwer (memes an heni diwar goad, rag abaoe pell zo eo bet distrujet ar c'hoadeier eno), pe al liwerezh, ha pinwidigezh spontus al lennegezh, gwriziennet en un dremenad diasezet mil bloaz zo, ha displeget en ur yezh na vez komzet nemed gant ar bobl-se : 220 000 a dud. Sed ase ur skwer souezhus meurbed, hag a vez meneget alies dre amañ e Breizh, med red eo mont war an dachenn ewid kompren pegen talvoudus e c'hell bezañ ewid hon stourm-ni.

Trawalc'h e vez mont e-barzh ur stal levrioù e **Reykjavik**, ha gweled al levrioù diniver e gwerzh enni, levrioù skrivet e yezh ar vro : red eo eveljust e vefe prenet e-leizh a levrioù gant Islandis, ewid ma yafe braw en-dro gwerzh al levrioù, pa soñjer ez eo bihannoc'h poblañs an enesenn en he fezh eged heni peb unan eus brassañ kêrioù Breizh ! Arabad bezañ estonet neuse o c'houzoud penaos ez eo c'hoarilec'hioù **Reykjavik** (tri zo anehe, ewid ur gêr enni 80 000 a dud !) e-touesk ar re zarempredetañ eus ar bed a-bezh (300 000 a antreoù beb bloaz). Bez ez eo ar bobl islandad, heb mar ebed, unan eus ar re tapet gante al liwe kultur an uhellañ e-touesk pobloù ar bed. Pebezh planedenn heni tud an

enesenn-hont dihabask, gouez, goloet a venezioù-tan ha kollet e-kreis ur mor gwall vrudet gant ar rust ma 'z eo, ha bet gousañvet warnañ kemend-all a boanioù gant martoloded Pempoull ha Sant-Maloù !

Diwar blass an enesenn war bellenn ar bed e komprener meur a dra : eno e vez skrijus ar c'hlima ewid ar Breton boaset ouzh dousterioù ar **Gulf-stream**; eno e vez red kempenn lojamañchoù blod an diabarzh anehe ewid souten doc'h ar gouañv rust meurbed, ha padus. Neuse ez aer war ar c'hultur... pe war ar boesson : goud a oar Islandis en em vezwiñ a-fesson, ...hag a unvouezh, kement hag ankouaad e c'hell un dislonkadenn-dan c'hoarvezoud heb goûd deoc'h, ha sevel ho kwele deoc'h en aer ag an amzer !

Un abeg all zo, ha ken don all : n'eo ket mui an Island ur c'holoni. N'on ket chomet pell awalc'h eno ewid kompren penn-da-benn an ere dialektikel a zo etre adsav kultur an Island, hag an digolonisañ gis tad-kuñv, gis Skandina-vis, bet aotreet gant an Danmark. Koulskoude, kavoud a ra din ez eo an Island, war an dachenn ekonomikel, ur skwer vad ewid distruj teoriennoù zo : lakaet e vez an teoriennoù-se da « ollvedelour », med n'int ket ; ar pezh a zo kuzhet a-dreñv an « ollvedelouriezh »-se eo an « astennouriezh », o klask diasezañ pinwidigezh ur vro war

he ment ha war niver an dud o chom enni. Rag red eo ansav a-benn ar fin penaos e tizh an Islandad ul liwe-bewañ ken uhel hag heni ar broioù skandinavad all, hag ouzhpenn-se n'eo anavezet en Island nag an dilabour nag an divroañ ! Hag e talc'h an Island gant ampartis ur c'hempoues etre leweson, an USA hag heni an URSS. Ha n'eus ket muioc'h a dud o chom en Island en he fezh eged na 'z eus e Brest hag er parresioù nesañ bodet e diabarzh Emglew Kêr Vrest ! Anavoud a ra gouarnamant an Island en un doare dispar lesennoù an « douaroniezh-stadoù », hag a-drugarez d'an danvez-enerji a zo en vro (idroelektrissite, danvez-houarn, hag all), e c'hell Islandis kaoud fiziañs en amzer-da-zont, en desped d'ar rust ma 'z eo bewañ en ur vro ken dihabask.

N'eo tamm ebed enesenn an Island eta ur baradosig war an douar ; red mad eo koulskoude saludiñ ijiñ-dreist ar bobl « vihan »-se oc'h adsevel e-kreis an 20ed kantved. Arabad soñjal ez eo an Island ur skwer e peb kêver — ken tenn ha 'lec'h-all ez eo eno stourm ar c'hlassoù — ; ha koulskoude diwar deuler ur sell war « enesenn ar skorn » e c'heller koulskoude krediñ ne gass ket an araokaad trema an unto-niezh dre red.

Herve Grall.

Un ti distrujet gant maen
teuz ur menez-tan.

